

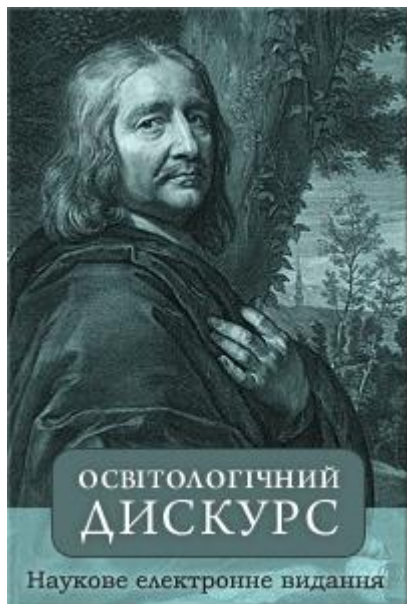

Київський університет імені Бориса Грінченка

Освітологічний дискурс

Електронне наукове фахове видання

Освітологічний дискурс

Проблематика: «Освітологічний дискурс» – наукове електронне видання, яке дозволяє читачам опрацювати наукові доробки з інтегрованого дослідження сфери освіти у відкритому доступі. Видання спрямовано на поширення досліджень з освітології. Адресовано усім, хто цікавиться проблемами розвитку сучасної освіти та її впливом на соціально-економічний, духовний та культурний розвиток суспільства.

Фаховість: Видання «Освітологічний дискурс» включено до переліку фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата педагогічних наук (Постанова Президії вищої атестаційної комісії України № 2-05/5 від 1 липня 2010 року; Додаток № 8 до наказу МОН від 21.12.2015 р. [№ 1328](#)).

ISSN 2312-5829 (Online)

Галузь: Педагогічні науки

Мова рукопису: українська, російська, англійська

Засновник: [Київський університет імені Бориса Грінченка](#)

Періодичність публікацій: 2 випуски на рік

Рік заснування: 2010

Вартість публікації: 200 грн. за статтю / для співробітників Київського університету імені Бориса Грінченка - безкоштовно. Реквізити для оплати надсилаються автору після проходження процедури рецензування.

2017

№ 3-4 (18-19)

Рекомендовано Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 11 від 23.11.2017)

Зміст

Філософія та історія освіти

[ФЕНОМЕН ЯКОСТІ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ](#)

[PDF](#)

Nina Batechko

1-16

[ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ І ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ С. ФРЕНЕ](#)

[PDF](#)

Natalia Goncharenko-Zakrevska

17-29

[ЖИТТЄПИС ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТ-ДОЦЕНТА О. М. ГРЕНА](#)

[PDF](#)

Iryna V. Tamozhska

30-42

<u>ІДЕЇ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У 50-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ НА СТОРІНКАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРЕСИ</u>	PDF
<i>Olena D. Litichenko</i>	43-56
<u>МІСЦЕ ПЕДАГОГІКИ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ XIX – ПОЧАТКУ ХХ СТ.</u>	PDF
<i>Olha Bashkir</i>	57-70
<u>ВИКЛАДАННЯ ГОМІЛЕТИКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В КИЇВСЬКІЙ ДУХОВНІЙ АКАДЕМІЇ (1819-1869 рр.)</u>	PDF
<i>Tetiana S. Tverdokhlib</i>	71-83
<u>ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРАВОСЛАВНОГО ВІРОВЧЕННЯ ПРО «ЖИВЕ»</u>	PDF
<i>Olexandr Horban</i>	84-95
<u>РЕЛІГІЙНА РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОЯВИ МОДЕРНИХ ОСВІТНИХ ІНСТИТУЦІЙ</u>	PDF
<i>Vira Dodonova</i>	96-108

Тенденції розвитку сучасної освіти

<u>ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ІСТОРИЗМУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ</u>	PDF
<i>Anzhelika S. Popovych</i>	109-121
<u>ГЕОМЕТРИЧНІ ЗАДАЧІ НА ПОБУДОВУ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ХХІ СТОЛІТТЯ</u>	PDF
<i>Vladimir Proshkin, Maria Astafieva, Svetlana Radchenko</i>	122-136
<u>ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ</u>	PDF
<i>Halyna Vaskivska</i>	137-149
<u>ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ГЕНЕЗА ТА СУТНІСНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ</u>	PDF
<i>Oksana Koshil</i>	150-162
<u>ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТІВ</u>	PDF
<i>Olena Muzyka</i>	163-172
<u>СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ</u>	PDF
<i>Olena V. Pyshchuk</i>	173-185

Соціологія та культурологія освіти

<u>КУЛЬТУРА МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ</u>	PDF
<i>Nataliia D. Podcherniaieva</i>	186-199
<u>ІМАГОЛОГІЧНІ ВИМІРИ «ІНШОГО/ЧУЖОГО» В СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ (НА МАТЕРІАЛАХ ЕМПІРИЧНОЇ РОЗВІДКИ)</u>	PDF

<i>Tetyana Kuprii</i>	200-212
<u>ФЕНОМЕН КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ОСВІТОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ</u>	PDF
<i>Kateryna Brovko</i>	213-220
<u>ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА</u>	PDF
<i>Svetlana Palamar</i>	221-234
Інтернаціоналізація вищої освіти	
<u>СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД</u>	PDF
<i>Ludmila Kozak</i>	235-251
<u>СИСТЕМА ОСВІТИ США: СТРУКТУРА, ТРАДИЦІЇ УПРАВЛІННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ</u>	PDF
<i>Mariia Bratko</i>	252-268
<u>СТАНДАРТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ РАДИ ЄВРОПИ ЯК НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ</u>	PDF
<i>Svitlana Hryshak</i>	269-284
<u>КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ</u>	PDF
<i>Alla Zagorodnya</i>	285-295
Інформатизація освіти	
<u>КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРІВ НА ОСНОВІ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ</u>	PDF
<i>Olexandr S. Kyrychenko</i>	296-308
<u>VR-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МЕТОД І ЗАСІБ НАВЧАННЯ</u>	PDF
<i>Yuliya Trach</i>	309-322
<u>СПОСОБИ ІНТЕГРАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МАСОВОГО ВІДКРИТОГО ОНЛАЙН-КУРСУ В УНІВЕРСИТЕТСЬКУ ОСВІТУ В УКРАЇНІ</u>	PDF (ENGLISH)
<i>Iлона Bacurovska</i>	323-337
<u>ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ</u>	PDF
<i>Olena Bismak</i>	338-351

УДК: 378.147.091.33(61.05)

Олена Бісмак
ORCID iD 0000-0002-6495-6170

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2 04053, м. Київ Україна,
o.bismak@kubg.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті розкрито зміст, сутність та особливості формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фізичних реабілітологів. Зазначається, що виокремлення інформаційно-комунікаційної компетентності як окремої складової професійної компетентності фізичних реабілітологів обумовлено активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в охороні здоров'я. Автор відзначає, що сутність інформаційної компетентності фізичного реабітолога полягає в здатності отримувати знання про способи переробки, передачі, зберігання та подання професійно-детермінованої інформації за допомогою комп'ютерних технологій. У статті підкреслюється, що для фізичного реабітолога велике значення має також комунікаційна компетентність, оскільки фахівцю в галузі фізичної реабілітації під час виконання своїх професійних обов'язків доводиться безпосередньо спілкуватися з різними за фахом людьми, використовуючи вербальні та невербальні засоби комунікації, вміти встановлювати контакт, слухати, будувати бесіду з пацієнтом.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційна компетентність; освіта; фізична реабілітація.*

© Бісмак Олена, 2017

Вступ. Основним орієнтиром сучасної освіти є формування творчої особистості, яка здатна саморозвиватися і самовдосконалюватися. Громадянське

суспільство, його демократичні принципи та цінності, на які сьогодні орієнтується й українська спільнота, адекватно скеровують особу на високу професійну компетентність, активну і принципову поведінку в усіх життєво творчих процесах.

Прийнято вважати, що набуття життєво важливих компетентностей дозволяє людині вільно і правильно орієнтуватися в сучасному інформаційному суспільстві та адекватно реагувати на динаміку змін на конкурентному ринку праці. Набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності адекватно реагувати на запити часу (Фастівець А. В., 2014, с. 223-227; Черезова І. О., 2014, с. 103-107).

Наразі компетентнісний підхід є ключовим в освіті і є основою змістовних змін по забезпеченню відповідності освіти запитам і можливостям суспільства періоду інформатизації і глобальної масової комунікації. Виділення ІКТ-компетентності як окремої складової професійної компетентності фізичного реабілітолога обумовлено активним використанням ІКТ у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в освіті та охороні здоров'я.

Аналіз стану підготовки майбутніх фахівців із фізичної реабілітації, який здійснила Т. М. Бугеря, засвідчив, що сучасний процес професійної підготовки майбутнього фізичного реабілітолога набуває ефективності за умови використання системного, діяльнісного, інтеграційного, аксіологічного, синергетичного підходів (Бугеря Т. М., 2011, с. 17-20).

Професійна компетентність фахівця з фізичної реабілітації, на думку Л. Б. Волошко, розглядається як особистісно-професійна характеристика, що містить три компоненти: когнітивну – професійні знання; операційно-процесуальну – спеціальні фахові вміння та навички; аксіологічну – інтеріоризовану систему професійних цінностей реабілітаційної діяльності, професійно значущі особистісні якості (Волошко Л. Б., 2017, с. 20-23).

Актуальність проблеми підготовки фахівців з фізичної реабілітації визначається необхідністю подальшого розвитку даної спеціальності з метою зміцнення здоров'я населення України.

Підвищення професійної компетенції фахівців у галузі охорони здоров'я у всьому світі визначається як найважливіший чинник реформування системи охорони здоров'я. Поряд із загальними вимогами до фахівця, який би міг задовольнити потреби як індивідуума, так і спільноти в цілому, зростають вимоги до вищих навчальних закладів щодо постійного вдосконалення професійної освіти. Одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти в умовах переходу до інформаційного суспільства є комп'ютеризація та інформатизація вищої школи. Усвідомлення необхідності формування у студентів інформаційно-комунікаційної компетенції продиктоване вимогами часу (Ленкова О. О., 2015, с. 264-265).

Інформатизація освіти - один з основних напрямів, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості. Вона має забезпечити впровадження в практику програмно-педагогічних розробок, спрямованих на інтенсифікацію навчального процесу, вдосконалення форм і методів організації навчання.

Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння учнями знань до формування вмінь і навичок самостійно здобувати знання. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від мети використання комп'ютера в навчальному процесі, якості й можливостей програмного забезпечення та від того, яке місце посяде комп'ютер в системі дидактичних засобів.

Традиційна інформаційна діяльність набуває якісного розвитку, наповнюється новим змістом. Тому особливої актуальності набуває питання підготовки фахівця нової якості, який володів би знаннями, вміннями, навичками в сфері комп'ютерних технологій, був би готовим до отримання, засвоєння, переробки та творчого, ефективного їх застосування для вирішення завдань у професійній діяльності і повсякденному житті, тобто щоб у нього була би сформована компетентність в сфері інформаційних та комп'ютерних технологій.

Результати аналізу наукових праць свідчать, що окремі аспекти цієї проблеми розглядалися в сучасних наукових концепціях, зокрема, питання професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації досліджували такі учені, як

Н. О. Белікова, В. Ю. Кузьменко, І. В. Володько, Т. М. Бугеря, Л. Б. Волошко, О. А. Панченко, О. П. Мінцер, А. В. Фастівець та ін.

Виділення інформаційно-комунікаційної компетентності як окремої складової професійної компетентності фізичних реабілітологів обумовлено активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в охороні здоров'я.

Як зазначається в роботах Мороховець Г. Ю., Фастівець А. В. серед ключових компетенцій, якими повинен оволодіти майбутній фахівець системи охорони здоров'я, інформаційно-комунікаційна виступає як здатність студента орієнтуватися не тільки в інформаційному просторі взагалі, а ще й володіти та оперувати інформацією стосовно професійної діяльності і перспектив професійного зростання (Мороховець Г. Ю., 2016, с. 32-34; Фастівець А. В., 2014, с. 223-227).

Загальноновизнано, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному освітньому процесі – цілком закономірне явище. Інформаційно-комунікаційні технології, зокрема їх апаратна складова – комп'ютер та комп'ютерна техніка, можуть бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання, тобто можливі два напрями формування інформаційно-комунікаційних компетенцій у студентів: вивчення медичної інформатики та використання ІКТ в ході вивчення інших навчальних дисциплін.

Для інформаційного забезпечення педагогічного процесу кожен викладач і студент повинні мати доступ до практично необмеженого обсягу інформації і її аналітичного оброблення, можливості для безпосереднього включення в інформаційну культуру суспільства (Ленкова О. О., 2015, с. 266-269).

Володько І. В. відмічає, що інформатизація освіти характеризується вдосконаленням і розповсюдженням нових інформаційних технологій, серед них і інтерактивних, які широко використовуються в процесі взаємодії викладача і студента у сучасному навчальному процесі. У зв'язку з цим майбутній фізичний реабілітолог повинен не тільки мати достатні знання у сфері інформаційних технологій, але й бути достатньо кваліфікованим для їх застосування у своїй

професійній діяльності. Досягненню такої мети має сприяти підготовка майбутніх реабілітологів у сфері інформатизації освіти (Володько І. В., 2016, с.12).

Актуальність проблеми формування інформаційної компетентності у фізичних реабілітологів у ВНЗ за допомогою засобів комп'ютерних технологій визначається такими факторами, як збільшення обсягів професійної інформації в сфері відновлення здоров'я, що вимагає від фахівців володіння методами отримання, зберігання, обробки і передачі інформації, вміння працювати з різними інформаційними ресурсами для вирішення професійних завдань, використовуючи при цьому сучасні комп'ютерні технології, а також вдосконаленням системи вищої освіти, якій необхідно чітке розуміння і уявлення про засоби, методи і форми, що сприяють ефективному формуванню інформаційної компетентності у майбутніх фізичних реабілітологів в процесі їх навчання.

Мета статті – на основі аналізу та узагальнення даних наукової літератури розкрити зміст інформаційно-комунікаційної компетентності та особливості її формування в майбутніх фахівців з фізичної реабілітації.

Інформаційно-комунікаційна компетентність як складова частина професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації. Загальновизнано, що ключовим напрямком розвитку фізичної реабілітації в Україні наразі є відповідність міжнародним стандартам підготовки фахівців даного профілю. Одним з головних критеріїв, за яким оцінюється фізичний реабілітолог – це професійні компетенції, які за своїм змістом різняться, але цілком відповідають загальному напрямку, проголошеному Світовою Конфедерацією Фізичної терапії (Кузьменко В. Ю., 2016, с. 173-176; Панченко О. А., 2013, с. 22-27).

Професійні компетенції мають на меті декларувати основні вимоги до випускників вищих навчальних закладів, що готуються за програмою початкового рівня професійної підготовки фахівців фізичної реабілітації/фізичних терапевтів, тим самим, гарантують безпеку і ефективність їхньої практичної діяльності.

Фізична реабілітація як вид професійної діяльності вимагає від фахівців даної галузі сформованих професійних компетенцій та особистісних якостей, без яких результат процесу реабілітації буде незадовільним. Фізична реабілітація за своєю

суттю є процесом соціальним, в якому команда фахівців та сім'я є головними суб'єктами, що забезпечують цей процес. Основним завданням для них є знаходження шляхів повернення людини із обмеженим функціонуванням в соціум, до участі у суспільному житті (Волошко Л. Б., 2017, с. 20-23).

Професійна компетентність фахівця з фізичної реабілітації визначає успішність виконання професійної діяльності, його готовність і здатність ефективно виконувати свою роботу. Разом з цим, підготовка професійно компетентних кадрів важлива для узгодження попиту і пропозиції на ринку праці, для забезпечення ефективної зайнятості населення. У процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації важливо акцентувати увагу на стимулюванні професійного самовиховання, розвитку ініціативи та особистісного стилю реабілітаційної діяльності з урахуванням індивідуальності і рівня підготовки.

Формування професійної комунікаційної компетентності неможливо без застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. Термін «інформаційно-комунікаційні технології» об'єднує інформаційний зміст і комунікативні можливості технологій, під якими розуміється система методів і засобів введення, обробки, зберігання, пошуку і передачі інформації в комп'ютерній мережі.

Зміст інформаційно-комунікаційної компетентності бакалавра з фізичної реабілітації. Під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміють сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів (Кузьменко В. Ю., 2016, с. 173-176).

Сутність інформаційної компетентності бакалавра з фізичної реабілітації полягає в здатності застосовувати засоби і методи сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для оптимізації реабілітаційного процесу, застосування сучасних технологій у відновленні стану здоров'я пацієнтів.

Під інформаційною компетентністю фізичного реабілітолога розуміють інтегральну особистісну якість, виражену в знаннях про способи отримання,

переробки, передачі, зберігання та подання професійно-детермінованої інформації за допомогою комп'ютерних технологій, в узагальнених уміннях і навичках інтегрувати і адаптувати отримані знання до особливостей реабілітаційної роботи з метою подальшого продуктивного здійснення своєї професійної діяльності (Гук С. В., 2013, с. 66-70; Крупа В. В., 2014, с. 176-187).

Інформаційна компетентність передбачає широке використання комп'ютерної техніки, електронних варіантів навчальних матеріалів, навчальних програм, педагогічних технологій творчого характеру. Інформаційна компетентність – одна з основних компетентностей, що має об'єктивну і суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона виражається у вимогах, які суспільство пред'являє до професійної діяльності фахівця охорони здоров'я. Суб'єктивна сторона інформаційної компетентності визначається індивідуальністю фахівця, його професійною діяльністю, особливостями мотивації у вдосконаленні і розвитку своєї майстерності (Соколюк О. В., 2015, с. 3).

В роботах Белікової Н. О., Мороховець Г. Ю. зазначається, що основними педагогічними умовами, що сприяють успішному процесу формування інформаційної компетентності студентів ВНЗ є активізація інформаційної діяльності майбутніх фахівців за допомогою навчальної та практичної роботи; використання комп'ютерних та вікі-технологій у процесі навчання у ВНЗ (Белікова Н. О., 2009, с. 16-19; Мороховець Г. Ю., 2016, с. 32-34).

Велике значення для фізичного реабілітолога має комунікаційна компетентність, оскільки фахівцю в галузі фізичної реабілітації під час виконання своїх професійних обов'язків доводиться безпосередньо спілкуватися з різними за фахом людьми, використовуючи вербальні та невербальні засоби комунікації, вступати в опосередкований комп'ютерними засобами комунікації діалог з віртуальними партнерами, здійснювати пошук необхідної інформації у всевітній мережі Інтернет. У зв'язку з цим активізуються дослідження з вивчення особливостей підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, здатних до вирішення сучасних комунікаційних проблем (В. Ю. Кузьменко, І. В. Володько, Л. Б. Волошко та ін.).

Комунікаційна компетентність фізичного реабілітолога – уміння спілкуватися з пацієнтами – починає формуватися ще в процесі навчання у ВНЗ, згодом у процесі самостійного професійного спілкування з хворими, людьми з різними психологічними якостями, різного віку, рівня освіти, соціальної і професійної приналежності. У міру накопичення досвіду професійного спілкування молодий фізичний реабілітолог починає використовувати різноманітні психологічні навички, що полегшують спілкування з хворим. Чим більший стаж роботи фізичного реабілітолога, тим більше уваги він приділяє психологічним аспектам діагностичного та реабілітаційного процесу, підвищення рівня комунікаційної компетентності, багато в чому забезпечує ефективність професійної взаємодії (Белікова Н. О., 2009, с. 16-19; Черезова І. О., 2014, с. 103-107).

Науковці відзначають, що комунікаційна компетентність фізичного реабілітолога передбачає не тільки наявність певних психологічних знань (наприклад, про типи особистості, про способи переживання і реагування на стрес (хворобу) у різних людей залежно від типу темпераменту й т. п.), а й сформованість деяких спеціальних навичок: вміння встановлювати контакт, слухати, будувати бесіду з пацієнтом, формулювати питання. Важливо також володіння фізичним реабілітологом власними емоціями, здатність зберігати впевненість, контролювати свої реакції і поведінку в цілому. Адекватна комунікація передбачає правильне розуміння хворого і відповідне реагування на його поведінку. Незалежно від того, в якому душевному стані знаходиться пацієнт, чи відчуває він гнів або печаль, занепокоєння, тривогу або відчай, фізичний реабілітолог повинен вміти з ним взаємодіяти, адекватно будувати відносини, домагаючись вирішення професійних завдань (Гук С. В., 2013, с. 66-70; Лавина Т. А., Таєрова І. А., 2015, с. 141-143).

У зв'язку з цим професійно значущою якістю фізичного реабілітолога є комунікативна толерантність (як один з аспектів комунікативної компетентності) - терпимість, поблажливість та ін. Комунікативна толерантність показує, в якій мірі фізичний реабілітолог переносить суб'єктивно небажані, неприйнятні для нього індивідуальні особливості пацієнтів, негативні якості, звички, чужі стилі поведінки й стереотипи мислення. Розпізнавання емоцій інших людей є показником

«емоційного інтелекту» особистості. Цей факт фіксує вміння людини керувати станом та почуттями співрозмовника, розпізнавати та відчувати емоційний компонент міжособистісних стосунків. В професії типу «людина – людина», професії фізичного реабілітолога важливим є сформованість даної компетентності (Белікова Н. О., 2009, с. 16-19; Дерєка Т. Г., 2016, с. 3-8)

Комунікаційна компетентність у професійній діяльності фізичного реабілітолога означає вміння не тільки психологічно правильно будувати відносини з хворим, але і здатність у процесі цих відносин залишатися в рамках професійної ролі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності у майбутніх фізичних реабілітологів – це тривалий процес, який виступає важливим компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. Цей процес проходить під впливом цілеспрямованої діяльності, власної активності майбутнього фахівця та спеціальних умов.

Використання сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні та професійній діяльності відкриває нові можливості у розв'язанні проблем особистісного та професійного зростання фізичного реабілітолога, вимагає не просто відповідних знань, а й уміння застосовувати свої знання в практичній діяльності. Рівень сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності повинен відповідати виробничим функціям, типовим завданням діяльності й умінням, якими повинен володіти випускник вищого навчального закладу. Перспективним є розробка моделі формування інформаційно-комунікаційної компетентності з урахуванням особливостей професійної діяльності фізичного реабілітолога.

Література

1. Белікова Н. О. Теоретико-методичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації / Н. О. Белікова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – Випуск 5. – С. 16-19.
2. Бугеря Т. М. Формування готовності фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності на основі міжпредметних зв'язків / Т. М. Бугеря // Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 1. – С. 17-20.
3. Володько І. В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Володько Ігор Володимирович. – К., 2016. – 253 с.
4. Волошко Л. Б. Предметно-змістовні компоненти професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної терапії / Л. Б. Волошко // Системний підхід у професійній підготовці фахівців галузевих напрямів (20 квітня 2017 року): Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з проблем вищої освіти і науки (дистанційна форма). – 2017. – Випуск 2. – С. 20-23.
5. Гук С. В. Професійні функції фахівця з фізичної реабілітації / С. В. Гук // Збірник наукових праць. Розділ 1. Педагогіка. – 2013. – Випуск 14. – С. 66-70.
6. Дерєка Т. Г. Формування акме-якостей особистості як компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання / Т. Г. Дерєка // Педагогіка, психологія и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2016. – №5. – С. 3-8. doi:10.15561/18189172.2016.0503 – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2016-05/html-gu/16dthsac.html> – Назва з екрану.
7. Крупа В. В. Визначення сутності та змісту формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної реабілітації / В. В. Крупа // Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки. – 2014. – № 4(73). – С. 176-187.
8. Кузьменко В. Ю. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах / В. Ю. Кузьменко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2016. – Випуск 32 (71). – С. 173-176.
9. Лавина Т. А. Формирование ИКТ-компетентности преподавателей ВУЗа / Т. А. Лавина, И. А. Таерова // Педагогические науки: Вестник Череповецкого государственного университета. – 2015. – №4. – С. 141-143.
10. Ленкова О. О. Формування інформаційно-комунікаційних компетенцій майбутніх лікарів на засадах використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі / О. О. Ленкова, Г. Ю. Мороховець, С. В. Міщенко // ВІСНИК ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2015. – Том 15, Випуск 3(51), частина 1. – С. 264-269.
11. Мороховець Г. Ю. Методика формування інформаційно-комунікаційної компетенції майбутніх лікарів в освітньому середовищі вищого медичного навчального закладу / Г. Ю. Мороховець // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2016. – № 3 (46). – С. 32-34.

12. Панченко О. А. Применение информационных технологий в современной реабилитологии / О. А. Панченко, О. П. Минцер. – К.: КВИЦ, 2013. – 136 с.
13. Соколюк О. В. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів основ здоров'я в процесі вивчення дисциплін природничо-наукового циклу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Соколюк. – Рівне, 2015. – 20 с.
14. Фастівець А. В. Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутнього фахівця фізичної реабілітації / А. В. Фастівець // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. – 2014. – Випуск 18, Т. 3. – С. 223–227.
15. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості / І. О. Черезова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. – 2014. – Випуск 1, том 1. – С. 103-107.

ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ

Бисмак Елена, кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент, заведующая кафедрой физической реабилитации и биокинезиологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2 04053, г. Киев, Украина, o.bismak@kubg.edu.ua

В статье раскрыто содержание, сущность и особенности формирования информационно-коммуникационной компетентности будущих физических реабилитологов. Отмечается, что выделение информационно-коммуникационной компетентности как отдельной составляющей профессиональной компетентности физических реабилитологов обусловлено активным использованием информационно-коммуникационных технологий во всех сферах человеческой деятельности, в том числе и в здравоохранении. Автор отмечает, что сущность информационной компетентности физического реабилитолога состоит в способности получать знания о способах переработки, передачи, хранения и представления профессионально-детерминированной информации с помощью компьютерных технологий. В статье подчеркивается, что для физического реабилитолога большое значение имеет также коммуникационная компетентность, поскольку специалисту в области физической реабилитации при выполнении своих профессиональных обязанностей приходится непосредственно общаться с разными людьми, используя вербальные и невербальные средства коммуникации, уметь устанавливать контакт, слушать, строить беседу с пациентом.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационная компетентность; образование; физическая реабилитация.*

FORMATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL REHABILITATION SPECIALISTS

Bismak Olena, PhD in physical education and sport, associate professor, Head of the Physical Rehabilitation and Biokinesiology Department, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv, Ukraine, 04053 o.bismak@kubg.edu.ua

It is known that the main direction of the physical rehabilitation development in Ukraine is compliance with international standards for the training of specialists in this profile. One of the main criteria a physical therapist is evaluated are professional competences that are differed in content but consistent to the general direction proclaimed by the World Confederation of Physical Therapy.

Increasing the professional competence of health professionals around the world is defined as the most important factor in reforming the health care system. Along with the general requirements for a physical therapist, which could satisfy the needs of both the individual and the society as a whole, the requirements for professional education in higher education institutions are growing. One of the priority directions of the education development in the transition to an information society is the use of computers and information systems in universities.

The content, essence and features of the information and communication competence of future physical therapists formation are disclosed in the article. It is noted the identification of information and communication competence as a separate component of the physical therapists professional competence is due to the active using of information and communication technologies in all spheres of human activity, including in health care system. The author notes the essence of the physical therapist information competence consists the ability to obtain knowledge about the ways of processing, transferring, storing and presenting professional information using computer technology. The article emphasizes that communication competence is also very important for a physical therapist because a specialist in the field of physical rehabilitation has to communicate directly with different people in the performance of his professional duties, using verbal and non-verbal methods of communication, to be able to establish contact, listen, build a conversation with the patient.

Keywords: *information and communication competence; education; physical rehabilitation.*

References

1. Bielikova N. O. (2009). Teoretyko-metodychni aspekty profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii [Theoretical and methodical aspects of professional training for future specialists in physical rehabilitation]. Pedagogika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, 5, 16-19 (ukr).

2. Buheria T. M. (2011). Formuvannia hotovnosti fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii do profesiinoi diialnosti na osnovi mizhpredmetnykh zviazkiv [Formation of readiness of physical rehabilitation specialists for professional activities on the basis of interdisciplinary relations]. Problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, 1, 17-20 (ukr).
3. Volodko I. V. (2016). Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu [Formation of information and communication competence of future specialists in physical education and sports]: Candidate's thesis: 13.00.04. Kyiv, 253 (ukr).
4. Voloshko L. B. (2017). Predmetno-zmistovni komponenty profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi terapii [Subject-content components of professional competence of future specialists in physical therapy]. Systemnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi fakhivtsiv haluzevykh napriamiv. All-Ukrainian Conference, 2, 20-23 (ukr).
5. Huk S. V. (2013). Profesiini funktsii fakhivtsia z fizychnoi reabilitatsii [Professional functions of physical rehabilitation specialist]. Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohika, 14, 66-70 (ukr).
6. Dereka T. H. (2016). Formuvannia akme-yakostei osobystosti yak komponenta akmeolohichnoi kompetentnosti fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia [Formation of personality's acme-qualities as a component of physical education specialists' acmeological competence]. Pedahohyka, psykholohyia y medyko-byolohycheskye problemy fyzycheskoho vospytanyia y sporta, 5, 3-8. Available at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2016-05/html-ru/16dthsac.html> (ukr).
7. Krupa V. V. (2014). Vyznachennia sutnosti ta zmistu formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi reabilitatsii [Definition of the essence and content of the formation of future specialists in physical rehabilitation professional competence]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Pedahohichni ta psykholohichni nauky, 4(73), 176-187 (ukr).
8. Kuzmenko V. Yu. (2016). Rol informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u formuvanni profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii u vyshchych navchalnykh zakladakh [The role of information and communication technologies in formation of professional competence of the future experts in physical rehabilitation in higher education institutions]. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova, 32 (71), 173-176 (ukr).
9. Lavina T. A., Taerova I. A. (2015). Formirovanie IKT-kompetentnosti prepodavatelej VUZa [Formation of the ICT competence of the university teachers]. Pedagogicheskie nauki: Vestnik Cherepoveckogo gosudarstvennogo universiteta, 4, 141-143 (rus).
10. Lienkova O. O., Morokhovets H. Yu., Mishchenko S. V. (2015). Formuvannia informatsiino-komunikatsiinykh kompetentsii maibutnikh likariv na

zasadakh vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi [Formation of information and communication competences of future doctors on the basis of the use of computer technologies in the educational process]. VISNYK VDNZU «Ukrainska medychna stomatolohichna akademiia» Aktualni problemy suchasnoi medytsyny, 3(51), 264-269 (ukr).

11. Morokhovets H. Yu. (2016). Metodyka formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentsii maibutnykh likariv v osvithomu seredovyshchi vyshchoho medychnoho navchalnogo zakladu [Methodology of formation of information and communication competence of future doctors in the educational environment of a higher medical educational institution]. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti, 3 (46), 32-34 (ukr).

12. Panchenko O. A., Mincer O. P. (2013). Primenenie informatsionnykh tekhologiy v covremennoj reabilitologii [Application of information technologies in modern Rehabilitation]. – K.: KVIC, 136 (rus).

13. Sokoliuk O. V. (2015). Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv osnov zdorovia v protsesi vyvchennia dystsyplin pryrodnycho-naukovoho tsykladu [Formation of informational competence of future bases of health teachers in the process of studying the natural sciences cycle disciplines]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04. Rivne, 20 (ukr).

14. Fastivets A. V. (2014). Formuvannia diahnozyko-prohnozychnoi kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia fizychnoi rehabilitatsii [Formation of diagnostic and prognostic competence of the future physical rehabilitation specialist]. Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zb. nauk. prats z haluzi fizychnoho vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny, 18 (3), 223–227 (ukr).

15. Cherezova I. O. (2014). Komunikatyvna kompetentnist yak intehralna yakist osobystosti [Communicative competence as integral quality of personality]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Psykholohichni nauky, 1 (1), 103-107 (ukr).

Стаття надійшла до редакції: 31.10.2017

Прийнято до друку: 23.11.2017